

МИХАИЛ ЮРЬЕВИЧ
ЛЕРМОНТОВ

Мухашева Гүлнұр

«Қазақ филологиясы»

❖ **Лермонтов Михаил**

Юрьевич (15.10.1814, Мәскеу — 27.7.1841, Пятигорск) — орыс ақыны.

❖ 1828 — 30 ж. Мәскеу ақсүйектер пансионында тәрбиеленіп, 1830 — 32 ж. Мәскеу университетінде білім алған. 1834 — 37 ж. Гусар полкінде әскери қызметте болды. Тұңғыш өлеңдері мен поэмаларын пансионда оқып жүргенде жазған (*“Черкестер”, “Кавказ тұтқыны”*).

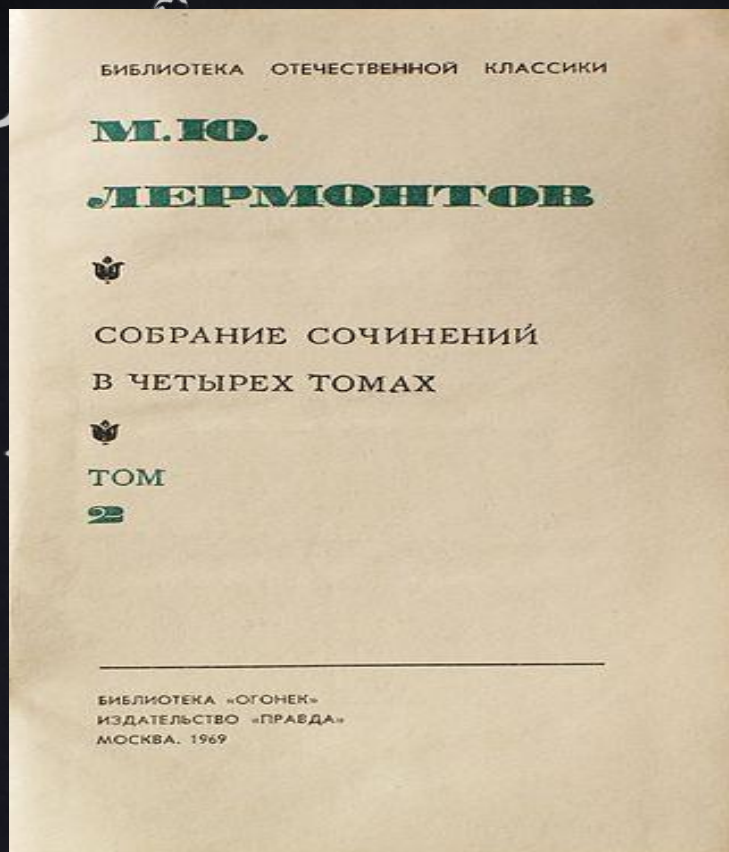

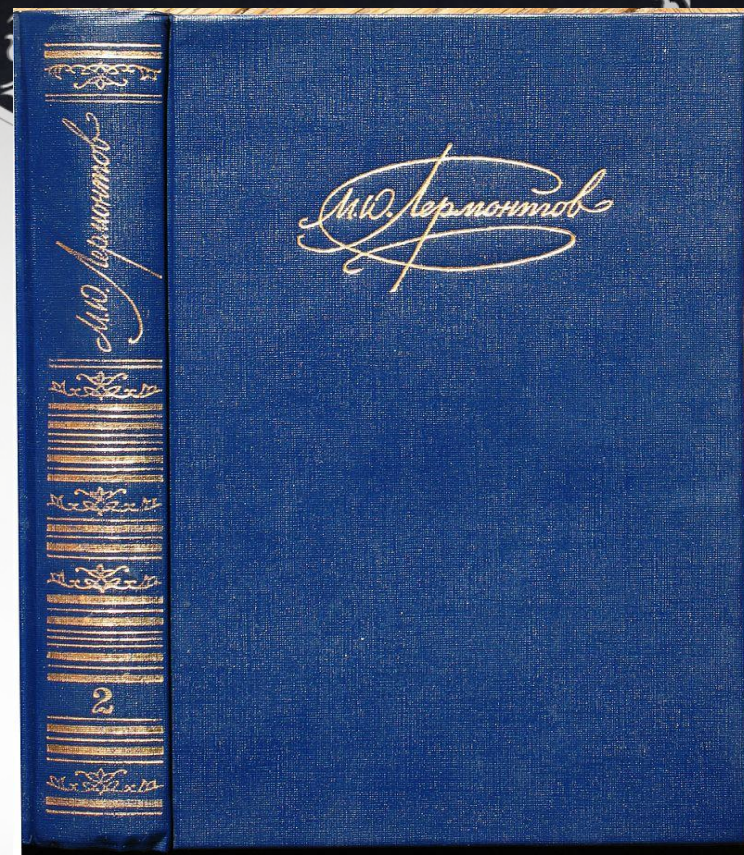
❖ 1837 ж. 1 ақпанда А.С. Пушкин қаза болғанда жазған “*Ақын қазасы*” атты өлеңі үшін қамауға алынып, Кавказға жер аударылды. 1841 ж. Пятигорск қаласында офицер *Мартыновпен* дуэльде мерт болды.

❖ Лермонтов орыс әдебиетінде Пушкиннің ізбасары ретінде танылды. Лермонтовтың *“Періште”, “Желкен”, “Русалка”, “Бородино”, “Тұтқын”, “Дұға”, “Теректің сыйы”, “Пайғамбар”*, т.б. лирик. өлеңдері; *“Мцыри”, “Демон”*, т.б. поэмалары, *“Бір түрлі адам”, “Екі ағайынды”, “Маскарад”* (өлеңмен жазылған) драмалары; *“Біздің заманның қаһарманы”* романы, т.б. повестері мен очерктері орыс әдебиетінің озық үлгілері болып саналады. Лермонтов өз шығармаларында 19 ғ-дағы орыс өмірін, қала мен дала адамдарын, әскерлер, зиялылар, шаруалар өмірін, өзге халықтар тағдырын көрсетті. Орыс, кавказ, түркі халықтары тарихы мен фольклорының сюжеттерін шығармаларында ұтымды пайдаланды.

Титульный
лист собрания
сочинений в 4 томах.
Библиотека
«Огонёк», 1969

Обложка самого массового
в мире издания Лермонтова.
«Правда», 1989

Лермонтов М. Ю.

Л 49 Сочинения в двух томах. Том второй / Сост. и комм. И. С. Чистовой; Ил. В. А. Носкова.— М.: Правда, 1989.—704 с., ил.

Во второй том «Сочинений» М. Ю. Лермонтова (1814—1841) включены его драматические («Маскарад», «Странный человек» и др.) и прозаические («Герой нашего времени», «Княгиня Лиговская» и др.) произведения.

Л 4702010100—1816 1816—89 (Подписное)
80(02)—89

84 P1

Михаил Юрьевич ЛЕРМОНТОВ

СОЧИНЕНИЯ В ДВУХ ТОМАХ

Том второй

Составитель

Ирина Сергеевна Чистова

Редакторы Е. М. Кострова, О. Ю. Голуб

Оформление художника Н. Н. Каминского

Художественный редактор В. В. Масленников

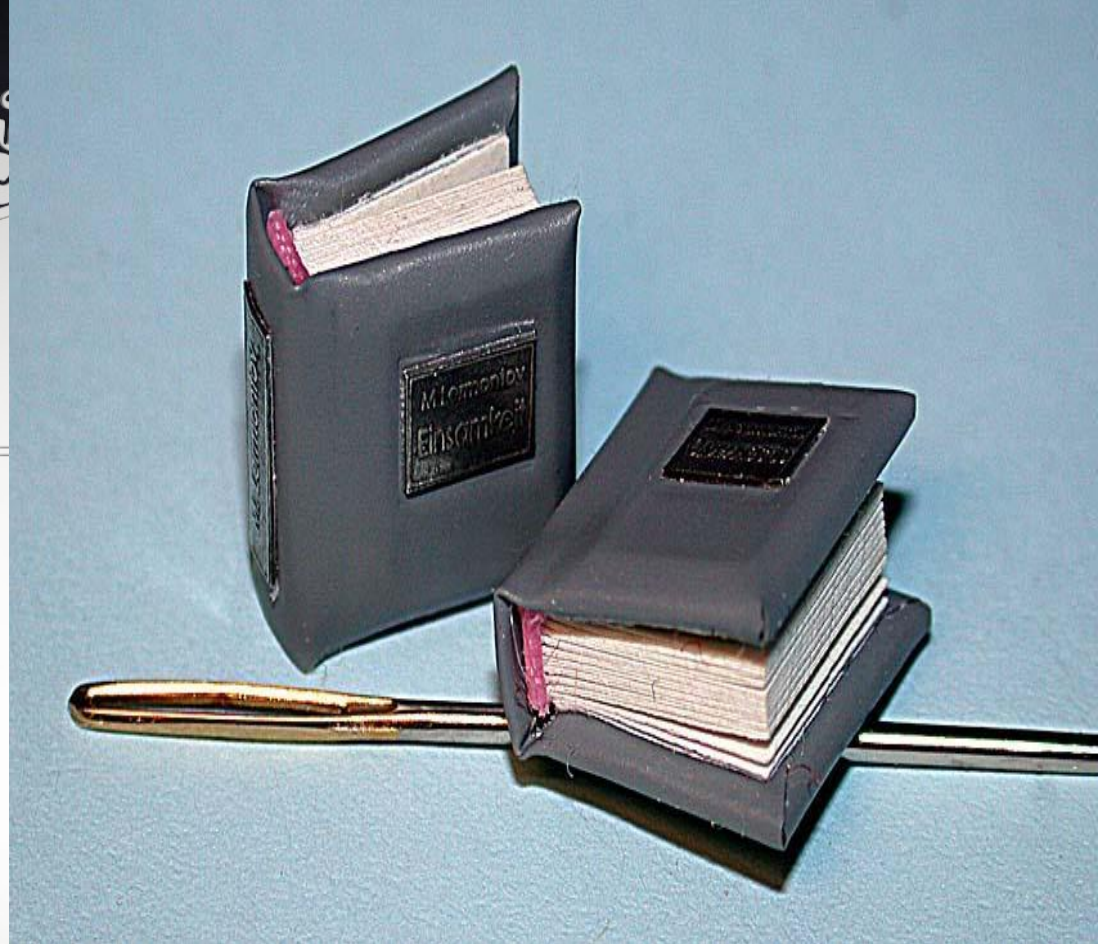
Технический редактор К. И. Заботина

ИБ 1816

Сдано в набор 04.07.88. Подписано к печати 24.10.89.
Формат 84×108^{1/2}. Бумага типографская № 1.
Гарнитура «Литературная». Печать высокая.
Усл. печ. л. 36,96. Усл. кр.-отт. 37,80. Уч.-изд. л. 36,25.
Тираж 14 000 000 экз. (58-й завод: 13355001—13605000 экз.).
Заказ № 2638. Цена 3 р. 20 к.

Набрано и сматрицировано в ордена Ленина и ордена
Октябрьской Революции типографии имени В. И. Ленина
издательства ЦК КПСС «Правда», 125865 ГСП, Москва,
А-137, улица «Правды», 24.

Отпечатано в типографии изд-ва Архангельского обкома
КПСС, 163002, г. Архангельск, проспект Новгородский, 32.

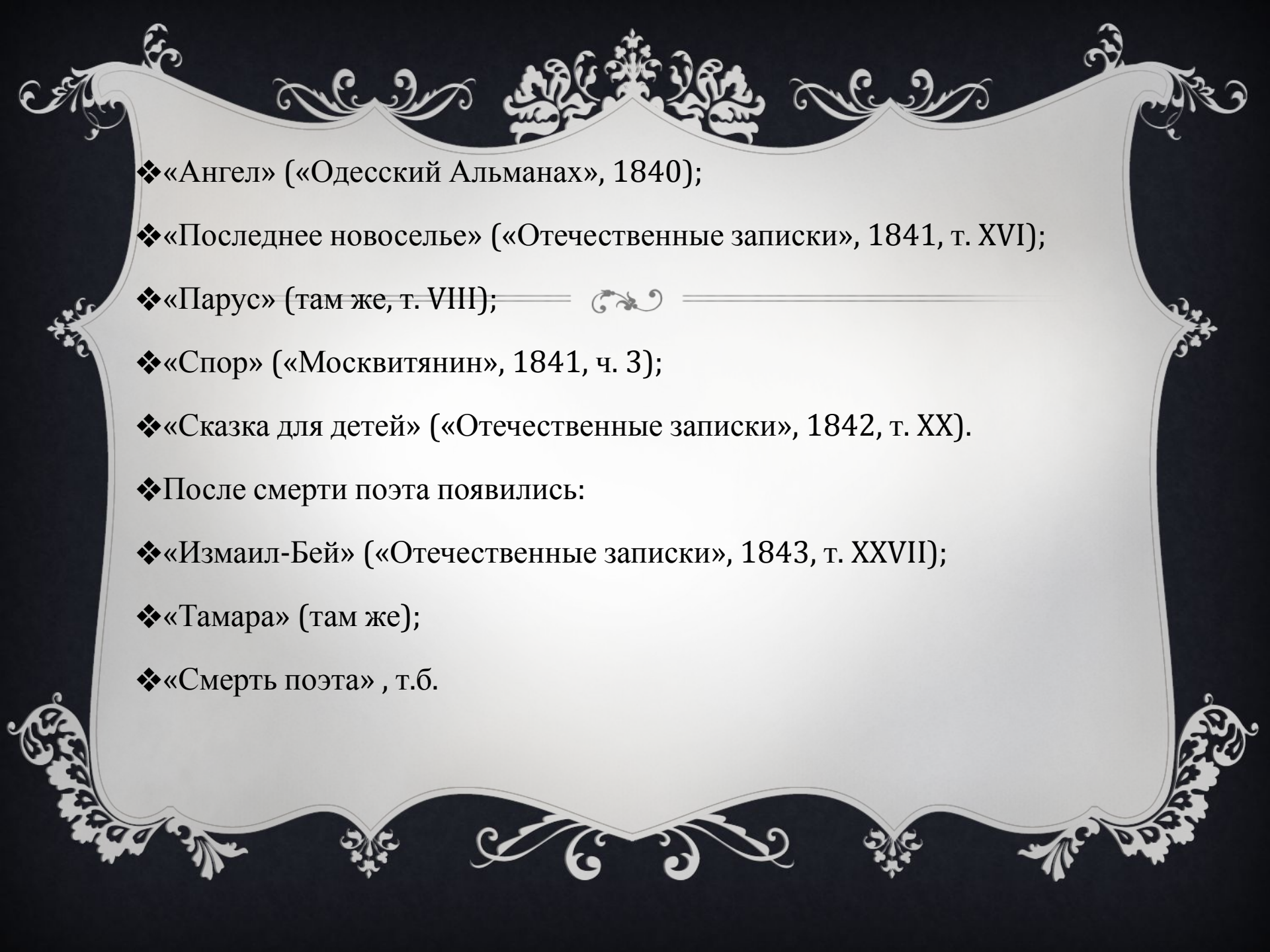

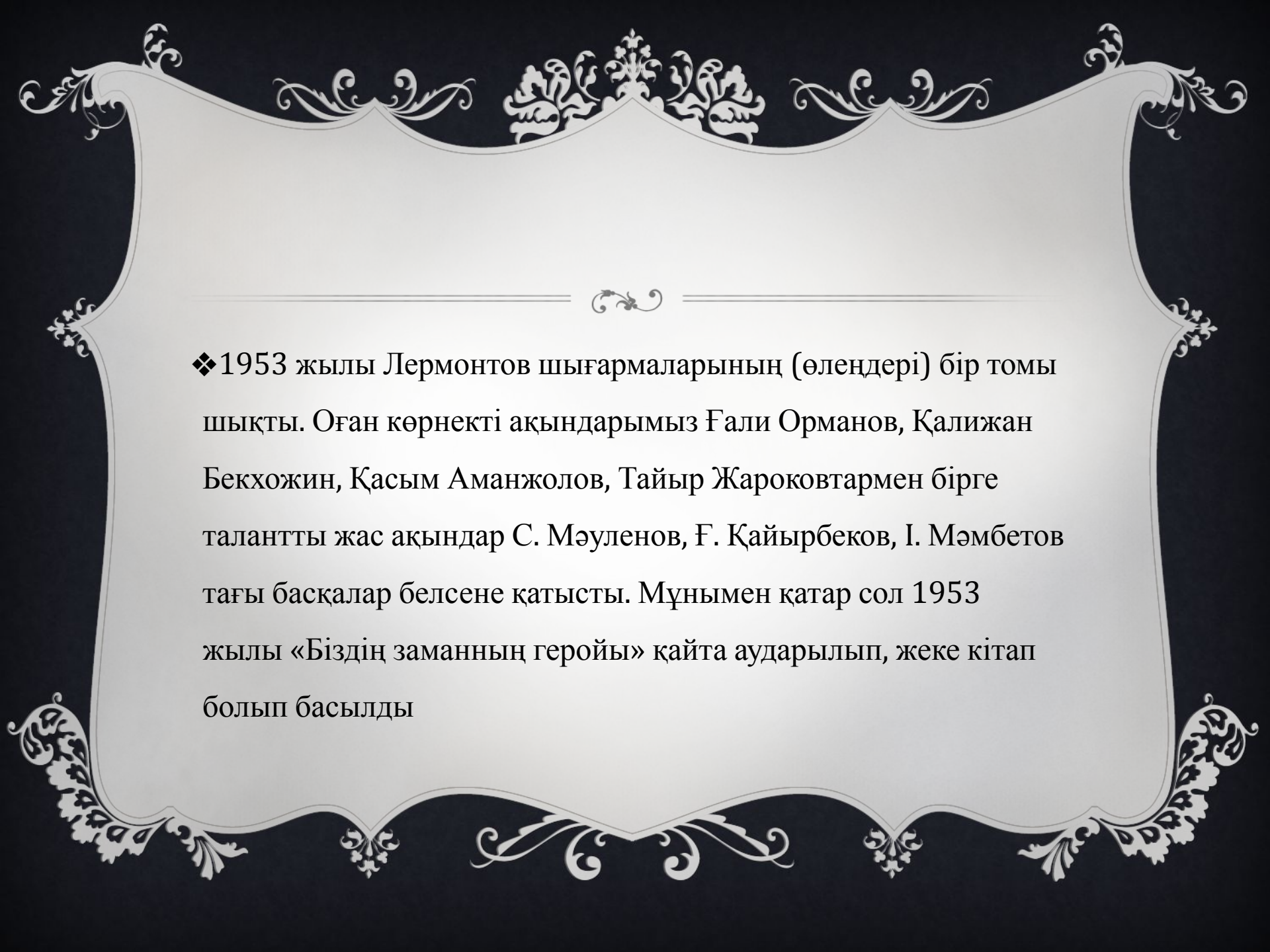
Выходные данные самого
массового издания
Лермонтова. Тираж 14
миллионов, 1989

Самое маленькое издание М.
Ю. Лермонтова в России.
Размер 8 x 9 мм

ШЫҒАРМАШЫЛЫҒЫ

- ❖ «Хаджи-Абрек» («Библиотека для Чтения», 1835, том IX);
- ❖ «Бородино (стихотворение)» («Современник», 1837, т. VI);
- ❖ «Песня про царя Ивана Васильевича» («Литературные Прибавления» к «Русскому Инвалиду», 1838, № 18; с подписью -в);
- ❖ «Дума» («Отечественные записки», 1839 т. I);
- ❖ «Бэла» (там же, т. II);
- ❖ «Ветка Палестины» (там же, т. III);
- ❖ «Три Пальмы» (там же, т. IV);
- ❖ «Фаталист» (там же, т. VI);
- ❖ «Дары Терека» (там же, т. VII);
- ❖ «Тамань» (там же, 1840, т. VIII);
- ❖ «Воздушный корабль» (там же, т. X);

-
- ❖ «Ангел» («Одесский Альманах», 1840);
 - ❖ «Последнее новоселье» («Отечественные записки», 1841, т. XVI);
 - ❖ «Парус» (там же, т. VIII);
 - ❖ «Спор» («Москвитянин», 1841, ч. 3);
 - ❖ «Сказка для детей» («Отечественные записки», 1842, т. XX).
 - ❖ После смерти поэта появились:
 - ❖ «Измаил-Бей» («Отечественные записки», 1843, т. XXVII);
 - ❖ «Тамара» (там же);
 - ❖ «Смерть поэта», т.б.

❖ 1953 жылы Лермонтов шығармаларының (өлеңдері) бір томы шықты. Оған көрнекті ақындарымыз Ғали Орманов, Қалижан Бекхожин, Қасым Аманжолов, Тайыр Жароковтармен бірге талантты жас ақындар С. Мәуленов, Ғ. Қайырбеков, І. Мәмбетов тағы басқалар белсене қатысты. Мұнымен қатар сол 1953 жылы «Біздің заманның геройы» қайта аударылып, жеке кітап болып басылды

АБАЙ ЖӘНЕ ЛЕРМОНТОВ

❖ «Абай Лермонтов өлеңдерін аса бір ұқыптылықпен әрі ерекше сүйіспеншілікпен аударды. Әсіресе «Қанжар», «Жолға шықтым бір жым-жырт түнде жалғыз», «Теректің сыйы», «Желкен» сияқты Лермонтов шығармаларының ең үздігін алып аударған. Ал бұлардың бәрі орыс классиктерінің ішінде шеберлік жағынан теңдесі жоқ туындылар болып отыр» деген екен Абай аудармалары туралы кезінде Мұхтар Әуезов.

❖ Душа моя мрачна! Скорей, певец, скорей!

❖ Вот арфа золотая:

❖ Пускай персты твой, промчавчейся по ней,

❖ Пробудят в струнах звуки рая.

❖ И если не навек надежды рок унес,

❖ Они в груди моей проснутся,

❖ И если есть в очках застывших капля слез —

❖ Они растают и прольются.

❖ Көңілім менің қараңғы. Бол, бол, ақын!

❖ Аатынды домбыранмен келші жақын.

❖ Ішек бойлап он саусақ жорғаласа,

❖ Бейіштің үні шығар қоңыр салқын.

❖ «Бородино» - 20 (Қазақ т.), 98 (орыс т.)

❖ «Әм жабықтым» – 6, 12

❖ «Көңілім менің» - 8, 16

❖ «Өзіңе сенбе» - 40, 40

❖ «Қараңғы түнде тау қалғып» – 8, 8

❖ «Тұтқындағы батыр» – 20, 20

❖ «Ой» – 44, 44

❖ «Альбомға» – 16, 16

❖ «Қанжар» – 12, 12

❖ «Асау той» – 16, 12

Қ.АМАНЖОЛОВ

❖ **Михаил Лермонтов**

❖ Еврей сазы (Байроннан)

❖ Ақын ажалы

❖ Тұтқын

❖ Қанжар

❖ Теректің сыйлықтары

❖ Отан

❖ Тамара

❖ Желкен

❖ Күн

❖ Маскарад (өлеңмен жазылған төрт перделі драма)

ҚАНЖАР

- ❖ Серігім әрі жарқын, әрі ызғарлы,
- ❖ Сүйемін асыл болат бұл қанжарды.
- ❖ Кекке арнап ойшыл грузин соққан сені,
- ❖ Қайраған еркін черкес бір қаһарлы.
- ❖ Сыйлаған сені маған бір сал білек,
- ❖ Қоштасып аттанарда ал белгі, деп.
- ❖ Қан емес, алғаш сенен сорғалаған –
- ❖ Маржаны қасіреттің — жас мөлтілдеп.

13-шумақ

АБАЙ

Сүйкімді болат қанжар, тұрсың жайнап,
Ыстық, суық майданда шығады ойнап.
Грузин ашулы ұста кекке соққан,
Ер шеркес соғыс үшін алған қайрап.
Еркелі нәзік қолмен маған тиді,
Ұмытпа деп айрылған жерге берді.
Қан сорғалар жүзінде жас сорғалап,
Қайғымен өртенгеннің белгісі еді.
Қара көз қарап маған көп қадалған,
Құпия қайғы өртеніп бойын алған.
Болатша дірілдеген жалын көрген,
Бір күңгірт тартып және оттай жанған.

КИНЖАЛ

❖ Люблю тебя, булатный мой кинжал,

Товарищ светлый и холодный.

Задумчивый грузин на месть тебя ковал,

На грозный бой точил черкес свободный.

❖ Лилейная рука тебя мне поднесла

В знак памяти, в минуту расставанья,

И в первый раз не кровь вдоль по тебе текла,

Но светлая слеза — жемчужина страданья.

